

TECHNOLOGY OF WORKING WITH GIFTED CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATION ORGANIZATION

Boqiyeva Nozimakhon
Graduate Student of ADPI 2nd Stage

Abstract

This article contains information about the activities of preschool educational institutions, the technology of working with gifted children in the school educational organization.

Keywords: preschool education, kindergarten, parents, educator, talent, potential, child, youth, artistic

Maktabgacha ta'lim bolalar muassasalari - maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy tarbiya muassasalari. O'zbekistonda bu muassasalarga bolalar yaslisi, bog'cha, bolalar bog'chasi kiradi. Maktabgacha ta'lim bolalar muassasalari 2 bosqichdan iborat.

1-bosqich bolalar yaslisi bo'lib, u bulgan bolalarni qamrab oladi. Bu bosqichda bolalarni aqliy va jismoniy rivojlantirish, nutqini shakllantirish, ularni moddiy borliq, atrof-olam bilan tanishtirish hamda gigiyena masalalari bo'yicha amaldagi tayanch dastur asosida ta'lim tarbiya beriladi.

2-bosqich bolalar bog'chasi bo'lib, bo'lgan bolalarni qamrab oladi. Bu bosqichda bolalarning nutqini rivojlantirish, ularning ma'naviy kamolotini ta'minlash, jismoniy jihatdan baquvvat bo'lishlari uchun yo'naltirilgan ta'lim tarbiya jarayoni amalga oshiriladi. Jismoniy yoki ruhiy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun ham maktabgacha ta'lim bolalar muassasalari mavjud bo'lib, ular maxsus dastur hamda texnik vositalar bilan ta'minlangan.

“Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtidorli bolalar bilan ishlashni tashkil etish” xususida to'xtalib o'tishni joiz deb topdik. “Insonning iqtidori kichik niholdir, yerdan zo'rg'a chiqqan va unga katta e'tibor qaratish, qadrlash kerak, Unga g'amxo'rlik qiling, uni yanada olijanob qiling, toki u o'sib, mo'l hosil beradi. V.A. Suxomlinskiy. Bolalar iqtidori eytakchi o'rinlardan birini egallaydi. Uning diagnostikasi va rivojlanishi muammolari ko'p asrlar davomida o'qituvchilarni tashvishga solib kelgan. Hozirda unga qiziqish juda yuqori. Bu ijtimoiy ehtiyojlar va birinchi navbatda, jamiyatning favqulodda ijodkor shaxsga bo'lgan ehtiyoji bilan izohlanadi. Zamonaviy noaniqlik muhit insonning nafaqat yuqori faolligini, balki uning mahoratini, nostandart fikrlash va xatti-harakatlar qobiliyatini ham talab qiladi. Zero, jamiyat

taraqqiyotiga o'zining eng katta hissasini qo'shishga qodir bo'lgan yuksak iqtidorli insonlardir.

Iqtidorlilik - bu yosh normalari yoki maxsus qobiliyatlarning (musiqiy, badiiy, matematik va boshqalar) alohida rivojlanishi bilan solishtirganda aqliy rivojlanishdagi sezilarli muvaffaqiyatdir. Iqtidorlilik har qanday qobiliyatlar to'plamidan boshqa narsa emas. Idrokning ilg'or rivojlanishi sohasida mavjud quyidagi belgilar :

- iste'dodlilik;
 - qiziqishning kuchayishi,
 - sabab-oqibat munosabatlarini kuzatish va tegishli xulosalar chiqarish qobiliyati,
 - mukammal xotira,
 - erta nutq va mavhum fikrlash,
 - katta so'z boyligi;
 - biror narsaga e'tiborni kuchaytirish,
 - natijalarga erishishda qat'iyatlilik,
 - yorqin tasavvur,
- yuqori darajada rivojlangan fantaziya.

Jismoniy rivojlanish sohasida iqtidorli bolalar yuqori energiya darajasi bilan ajralib turadi.

H

Shu o'rinda iste'dodning turli turlari mavjud:

1. Badiiy iste'dod (badiiy ijod sohasidagi yuksak yutuqlar va musiqa, rasm, haykaltaroshlik, aktyorlik mahorati bo'yicha ijro mahorati).
2. Umumiy intellektual qobiliyat (bolalar ma'lumotni eslab qolishadi va eslab qolishadi, bu ularga bilimning ko'plab sohalarida ustunlik qilish imkonini beradi).
3. Ijodiy iste'dod (ijodiy yo'nalishga ega bo'lgan bolalar hukm qilishda mustaqillik, hazil tuyg'usi va yorqin temperament bilan ajralib turadi).

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodkorligini rivojlantirish uchun o'qituvchining o'zi ijodiy bo'lishi kerak: doimiy ravishda o'z-o'zidan inertsyani engib o'tish, o'qitishda yangi usullarni, ijodiy muloqot shakllarini kashf qilish va qo'llashga intilishi, o'zini takomillashtirish. Uning barcha sa'y-harakatlari, birinchi navbatda, bolaning shaxsiyatini, uning individualligini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Shuning uchun o'qituvchi, birinchi navbatda, bolalarga o'z fikrlarini bildirishga imkon berishi kerak ijodiy g'oyalar, shuningdek, o'z topilmalarini yoki yangi yechimlarni namoyish etish; bolaning qiziqishini, savollarini hurmat qiling, bolani diqqat bilan tinglang, bunga vaqt toping, barcha savollarga javob bering.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirishga yordam beradigan yana bir jiddiy shart - bu o'quvchilarda o'z-o'zini hurmat qilishni oshirish va mustahkamlash. O'qituvchi o'z farzandlarida yetarlicha yuqori o'zini o'zi qadrlashni shakllantirishga hissa qo'shishi kerak, bu ularni faollikka undaydi.

Qobiliyatlar doimo faoliyatda namoyon bo'ladi, shuning uchun iqtidor faqat muayyan faoliyatda namoyon bo'lishi va rivojlanishi mumkin. Uni amalga oshirish, bola zavq, quvonchni boshdan kechiradi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyachi ushbu turdagi faoliyat bilan qanchalik ko'p shug'ullansa, bola buni qilishni xohlaydi, natija bilan emas, balki jarayonning o'zi bilan qiziqadi. Faollashtirish muammolarini hal qilishning muhim shartidir. Salohiyatli bola - bu tarbiyachi va ota-onalarning o'zaro ta'siri natijasidir. O'quvchilar oilasi bilan o'zaro munosabatlar quyidagi yo'nalishda quriladi:

Axborot-tahliliy (anketalar, suhbatlar, ota-onalar so'rovlari orqali amalga oshiriladi va pedagogik vazifalarni hal qilishni o'z ichiga oladi:

-ota-onalarning qiziqishlari va afzalliklarini aniqlash; ularning -bolalarni tarbiyalash va o'qitishning ayrim masalalarida xabardorlik darajasini aniqlash;

-oilani aniqlash. Tajriba, bolalarni tarbiyalashning oilaviy an'analari.

Xulosa qilib shuni ta'kidlashni istardimki, maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodkorligini rivojlantiruvchi tarbiyachi bolalarning ijodiy salohiyatini muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishning murakkab va ba'zan uzoq davom etadigan jarayonini boshdan kechiradi. Ulardan eng muhimlari:

- 1) bolani nima va qanday qilishidan qat'i nazar, shaxs sifatida idrok etish, uni so'zsiz hurmat qilish va borligicha qabul qilish;
- 2) barcha ko'rinishlarga diqqatli va sezgir munosabat ijodiy faoliyat maktabgacha yoshdagi bola;
- 3) bolaga psixologik erkinlikni ta'minlash: tanlash erkinligi, o'z his-tuyg'ulari va tajribalarini ifoda etish erkinligi, mustaqil ravishda qaror qabul qilish qobiliyati;
- 4) maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zini o'zi qadrlashini oshirish va mustahkamlash;
- 5) ta'lim tizimini tashkil etish yoki maktabgacha ta'lim muassasasi uchun ijodiy ta'lim muhitini yaratish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Локк Д. Мысли о воспитании. Т.3. - М.: Мысль, 1985.
2. Штерн В. Умственная одаренность. - СПб.: Союз, 1997.

3. Qodirova, B. "Analysis of verb terms in Uzbek and Kazakh language schools' manuals." *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems* 12.6 (2020): 1125-1129.
4. Kadirova, Zulayxo. "INTERNATIONAL LABOR MIGRATION POROCESSES IN UZBEKISTAN." *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* 3 (2018).
5. Kadyrova, B. "The Concept of Historical Consciousness and its Interaction with Social Intelligence." *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* 8: 189-194.
6. Турғуновна, Қодирова Бузулайхо, and Айнура Мархабаевна Бекжанова. "Бадиий асарлар воситасида бошланғич синф ўқувчиларида тарихий онгни шакллантириш методикаси." *Образование* 8.9 (2022): 10.
7. Turgunovna, Kadirova Buzuloikho. "Gaming technologies to improve the efficiency of the educational process." *Web of Scientist: International Scientific Research Journal* 3.02 (2022): 837-839.
8. Турғуновна, Қодирова Бузулайхо, and Айнура Мархабаевна Бекжанова. "Бадиий асарлар воситасида бошланғич синф ўқувчиларида тарихий онгни шакллантириш методикаси." *Образование* 8.9 (2022): 10.
9. Кодирова, Бузулайхо Турғуновна. "ФОРМИРОВАНИЕ ВОСПРИЯТИЯ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ИСКУССТВА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ." *EUROPEAN RESEARCH: INNOVATION IN SCIENCE, EDUCATION AND TECHNOLOGY*. 2020.
10. Kadirova, B. "PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL AND METHODOLOGICAL FEATURES OF THE FORMATION OF HISTORICAL CONSCIOUSNESS IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS." *harmony* 3: 12.
11. Кодирова, Бузулайхо Турғуновна. "Специфика работы над художественно-историческим произведением в начальной школе." *Вопросы науки и образования* 7 (19) (2018): 213-215.
12. Кодирова, Бузулайхо Турғуновна. "Методологические основы формирования текстовой деятельности у учащихся в процессе постижения художественного произведения." *Научные исследования* 6 (26) (2018): 78-80.

